

# STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, C. H. Douwes Dekker, J. Gratama,  
V. J. P. de Blocq van Kuffeler, H. P. G. den Tex, Jan van der Waerden.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:  
J. WALTMAN Jr.  
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

## Een Indische kwestie.

Vroeger was er geen Indische kwestie — buiten de Delftsche, die, zoover we weten, altijd bestaan heeft.

Vroeger was men het er in de Kamer over eens, dat Indië geëxploiteerd moest worden. Wat niet wil zeggen, dat er nooit gekibbelde werd, kibbelen dóén kinderen uit een gezin. Zoo kibbelde men in de Kamer, om de verveling te verdrijven. Maar als de etensbel ging, scharden allen zich één-van-zin rond de tafel en aten met smaak specerijen en suiker, dronken een kleintje koffie en staken een sigaar op voor dessert. Tin en steenkool kwam hun slecht verteerbaar voor, dat lieten zij, gedeeltelijk althans, aan den grooten slokop, aan den staat.

Sinds dien zijn zij gulziger geworden. Ze zijn nu niet meer vies van een slok petroleum en een hap goud schijnt hun niet te zwaar. En, het moet gezegd, 't bekomt hun best; ze zien er welvarender uit dan ooit.

Iets rimpelt hun vlozende wangen; er zijn tegenwoordig vreemde eenden in de bijt, die niet vinden, dat Indië geëxploiteerd behoeft te worden.

Het optreden van de sociaal-democraten in de Tweede Kamer, met name van Van Kol, in zake Indië, heeft de menschen verbaasd. Men was geheel ter goeder trouw. Men had al eeuwen lang een voordeelige handel op Indië gedreven, wat wil zeggen, dat men al eeuwen lang aan de in Indië geboren en meer, veel meer ontnomen had dan hun teruggebracht. Men wist niet beter of het hoorde zoo; ieder vond Indië regeeren synoniem met Indië gebruiken. En, laat ik het er bijvoegen, dat kon niet wel anders. Ieder voor zich, zegt het kapitalisme, óók de Hollandsche bezitters. Na de Max Havelaar was er wel medelijden met de arme zwartjes. Mevrouw, bedoel ik, en tante, en de dames en zoontjelijef, die hadden medelijden. Meneer-in-suiker hield zich daar zelden mee op. Zeer terecht zei hij, wat ik daar net herhaalde, dat het niet anders kon. In zijn vrijen tijd medelijden hebben was heel mooi, dat gaf bezigheid en gezellige avondjes meteen, maar op kantooruren was er ernstiger bezigheid. Dan moest men geld verdienen.

Toen dan ook nieuwe rijkdommen in Indië werden ontdekt, dacht men aan niet anders dan aan nieuwe velden om te exploiteeren. Behalve koffie en tabak zou men voortaan petroleum en goud verkoopen. Met het volste recht, meende men. De zwartjes hadden er toch niets aan. Ze konden het niet uit den bodem halen, ze wisten nauwelijks dat het erin was. Spreken van heilig eigendomsrecht was in-deze doordraverij, dat was toch duidelijk. Wie anders dan Hollandsche kapitalisten zouden het recht hebben daar de verborgen schatten uit den grond te delven om zoo het land tot bloei te brengen. Want dat zou gebeuren, nam men zich heilig voor. Nam men het goud voor zich, den zwartjes liet men toch de arbeid. En is arbeid niet de grootste schat?

Vreemd dat Van Kol daar anders over dacht; vreemd dat hij, de socialist, die was voor afschaffing van privaatsbezit, het recht van den inlander op zijn grond verdedigde.

Maar dat verdedigde Van Kol ook niet. Hoewel doorkneed in alle soorten Mijn- en Indisch recht (zie de laatste Nieuwe Tijd), zóó doorkneed daarin dat noch minister,

noch regeerings-commissaris zijn uitdaging daarover eens te spreken aan dorst nemen, steunde hij zijn eischen niet op traditioneele rechtsbegrippen, maar op het levende rechtsgevoel. Wat is billijker, vroeg hij, dat de mijnen worden geëxploiteerd ten bate van het Nederlandsche kapitaal, dat hals-over-kop Indië van zijn schatten wil berooven, niet bedenkende dat als de ondergrond geplunderd is (gelijk in Transvaal is gebeurd) een dikwijls waardelooze overbevolkte bovengrond zal overblijven; óf ten bate van de Inlandsche bevolking die er belang bij heeft onder bescherming van goede mijnwetten langzamerhand zich op den mijnbouw toe te leggen. Wat is beter, dat de Nederlandsche maatschappijen honderden procenten dividend uitkeeren en den inlander voor zijn arbeid slecht of niet betalen, óf dat de Regeering goede loonen uitkeert, kleine winsten maakt en er voor zorgt, dat in ruil voor het goud der mijnen andere schatten aan Indië gegeven worden: bevoeiingswerken, spoorwegen enz.?

Och, had minister Cremer moeten antwoorden, wat beter is, dat is hier niet de vraag. Wij, vertegenwoordigers der bezittende klasse, moeten de belangen dienen van het kapitaal. Uw beschouwingen zijn zeer mooi maar doen weinig ter zake. Gij gaat buiten onze orde. Wij praten er enkel over wat de beste manier is om den buit te verdeelen. Onze opgaaf is om zoo gauw en zoo goedkoop als mogelijk is, dat goud en die petroleum te krijgen. Liefst hebben we den heelen opbrengst in onze partikuliere kassen, maar we willen wel wat aan den staat geven óók, dan betalen we wat minder belasting. 't Komt over één uit. Als ge maar begrijpt, dat we niet van zin zijn onszelve zwaar te treffen; we bezitten, dat verzeker ik u, zelfkennis genoeg om te voorzien wat er dán zou gebeuren. Staatsinhaligheid wordt gestraft met wetsontduiking. En exploitatie door den staat, dat is nu eerst eens een mooi ding om over te praten; maar in de praktijk gaat het niet gauw genoeg. Wij zijn niet meer zoo dom om ons af te laten schepen met een wissel op de toekomst.

Dit antwoordde minister Cremer niet. Wel kwam hij tot een eendere conclusie. En hij sprak van risico. Hij vertelde dat mijnontginning met windhandel gelijk stond. De staat mag niet in de loterij spelen. Hij versprak zich. Hij wist drommels goed dat er duizenden gewonnen worden en honderden verloren. Anders was er immers geen mijnwet noodig, enkel een staatsloterij.

Maar de motie-Van Kol, die staatsexploitatie als regel wilde stellen, partikuliere exploitatie toelaten in bijzondere gevallen, werd met overgroote meerderheid verworpen. Hij gaf den strijd nog niet op. Hij stelde nu voor van de netto winst, nadat het aanlegkapitaal terug was, een hoog percentage te heffen, b. v. 50%. Daar wilde de minister niet aan.

Intusschen had Van Kol en door zijn flinkheid, en door zijn grootere kennis-van-zaken, minister, kamerleden en regeerings-commissaris zoodanig in de war gebracht, dat toen hij hen den raad gaf nog eens duchtig na te denken over den stap dien men ging doen, ieder dat een uitkomst vond. Of hij daarmee meer dan een ideeel voordeel behaalde, betwijfel ik. Met onwillige honden is 't kwaad hazen vangen.

N. B. De Dordtsche petroleum-maatschappij maakte in 6 jaren, van '91—'96 een winst van 4 1/3 millioen, won in '96 bijna 2 millioen, in '97 ruim 1 1/2 millioen. L.

## Groenentoneel.

De besprekingen in Utrecht gehouden over de voorgestelde groentijdswijziging kwamen ook te loopen over het groenentoneel en naar aanleiding hiervan wenschte ik eenige opmerkingen te maken.

Een paar jaren heb ik die voorstellingen nu medegemaakt maar steeds niet gevonden wat ik er van verwachtte. Het is mij onbegrijpelijk geworden dat er nog zooveel studenten zijn die er aan hechten. Een groot deel gaat naar de voorstelling om zooveel mogelijk erwten te gooien en zooveel mogelijk lawaai te maken, zoodat de menschen, die werkelijk gaan om te luisteren hooren en zien vergaat. Velen wanen dit een gedeelte van de opvoeding, welke zij aan de groenen verschuldigd zijn, het zij zoo, maar zij vergeten m. i. te veel de groote moeite welke ieder jaar een paar eerste jaars zich getroosten om de opvoering eenigszins te doen slagen. Iederen morgen schier van half elf tot twaalf uur repeteeren met een hoop groenen; die uiteraard ongeregeld komen en dan nog dikwijls hunne rollen niet kennen. En voor al die moeite, waarbij, en dit is misschien nog niet het geringste deel van hunne taak, nog komt het maken van het stuk zelf, een in de erwten gevallen opvoering met een paar vriendelijke woorden en een krans van den senaat.

Ziet, dat zou ik nu willen afschaffen, maar het absurde inziende van afschaffen zonder vervanging door wat beters heb ik een plan gemaakt dat veel beter voldoet aan de eischen die ik aan een genoegelijke avond stel.

Zooals „Apollo” een groenen-muziekavond organiseert zoo zou ik willen dat „Tooneel” zich met het groenentoneel ging bemoeien. En dan liefst een programma met verschillende voordrachten met een klein stukje als pièce de resistance. Er zijn natuurlijk bezwaren aan verbonden, maar zouden die niet te weerstaan zijn. En dan welke voordeelen zijn er niet te noemen.

Voor „Tooneel” een goede reclame, voor liefhebbers een avond zonder erwten, voor voorstanders van het plan van Rühle en Van der Waerden voor diësviering, een goede oefenschool. Het jonge bestuur van „Tooneel” wijde aan dit plan zijn denken en werken.

D. T.

## Dr. Herman Gorter, over: Het wijsgeerige socialisme.

SPINOZA en MARX. Een verslag en nog wat over eene lezing in de Vereeniging S. L., voornamelijk van Amsterdamsche studenten, op Vrijdag 18 November l.l.

Mij dunkt, wanneer je op wilt treden als heraut van het hooge socialisme van Marx, moet je zorgen onomsmijtbare vast te staan op je grond, — en niet zulke gaten toonen in je wapenrok, dat bijna iedereen er zijn vingers door kan steken. — Gorter heeft gezegd, wat hier volgen gaat, — objectief heb ik 't neergeschreven — doch daarbij wil ik de vrijheid nemen, zoo interlineair eens den „geachten spreker”, met kleine lettertjes op een en ander te wijzen. Gorter spreekt goed, soms opwekkend, meestal interessant.

't Christendom, een idealistische armen-godsdienst, is een heersch-religie geworden van koningen en kerken. — De reformatie van Descartes in Frankrijk, en Leibnitz in Duitschland, een tweede, philosophische reformatie, die diepgaande de vraag stelde, hoe in de nieuwe tijd de verhouding van den mensch in de natuur was, — en die kwam na de eerste vormelijke reformatie van Luther en Calvijn — heeft de organische natuur op doen vatten als lichaam en ziel te zamen, door de godheid samengebracht. Edoch, de latere Cartesianen beïnvloed door de Baconisten in Engeland, begrepen den meester als eenig en alleen de goddelijkheid van 't lichaam erkennend, en uit hun materialisme kwam 't socialisme van 't begin dezer eeuw. Deze feiten wijzen er op dat:

Alle philosophisch denken wordt van spiritueel-idealistisch tot materialisme.

Kant en Fichte, ook zij hebben moeten zwichten. 't Religieus Christendom — niet 't Morele — heeft een tik beet, een knak, van 't socialisme. En zoo altijd weer de gedachte aan ideaal uit den weg voor 't feitelijke der materie. En nu leefde in de 17e eeuw Spinoza, boven-

aardsch denkend, en onlangs stierf Marx, alles ziende in 't dagelijksch licht van de zon. En hoewel Spinoza idealistisch is, en Marx reëel denkt, is Spinoza Marxiaan en Marx Spinozist. Baruch Spinoza is de eenige, die niet gevallen is. En dat komt, omdat hij de absolute eenheid erkende van lichaam en geest. Uit zijn voelen, zijn ziel kwam het eenige axioma, waarop al zijn redenen rusten: God bestaat — niet wonderlijk grillig en boos, zooals zijn tijd wilde, — maar eeuwig, almachtig en oneindig-veranderlijk. En niet alleen de menschen geest is een deel van goddelijken geest, maar — en dit strijdt en met catholicisme, en met protestantisme — ook de stof en 't lichaam een deel van 't goddelijke lichaam, en den goddelijken stof. Hieruit volgt nu alle spinozistische filosofie — en hieruit volgt al dadelijk ook, dat, waar alles god is, alles op goddelijken achtergrond gezien wordt, in 'n geestelijk licht.

En Marx. — Hij zegt de wereld is een massa stof — en alles is, hoewel in onze gedachten één geheel — feitelijk 'n collectie dingen apart. De levende natuur is een complex van cellen. In de anorganische regeeren de wetten van mechanica, physica en chemie — heerscht onbepaald 't constante arbeidsvermogen. Zooals Darwin den levensgang beschouwde, is 't eenig juiste. Alles is, wat 't lijkt. Niet de mensch leidt, maar de maatschappij, de productiewijze. Is 't niet de sterkste tegenstelling met Spinoza, die gelooft: alles is, behalve datgene als wat 't zich voordoet, nog iets anders, goddelijks. De alomvattende godheid is 't, die de wereldveranderingen doet gaan — en een geloof aan die godheid geeft den mensch de macht, alles te leiden.

Marx zegt: Sociale ontwikkeling is een werking buiten de menschen om: 't is omdat de productiemiddelen veranderen.

En Spinoza: 't is de werking der goddelijke geest in den mensch, waardoor de mensch veranderd wordt.

Marx: Recht verandert, als de productiewijze evolutioneert. Spinoza: waar de eene uiting der goddelijke geest gelijk is aan een andere, heerscht Recht, waar ongelijkheid is, onrecht. Marx ziet altijd de materiele oorzaak, en is in 't algemeen helderder dan Spinoza — want diens god is begrijpelijkerwijze zeer moeilijk te vatten. En alle wel op de wereld ligt in 't geloofen in dien god. Nu gaat Gorter aantoonen, dat Spinoza soms eenzijdig is, 1<sup>o</sup>. in deze stelling: iemand, die aan gods bestaan gelooft, is per se deugdzaam. De bestrijding wordt door een voorbeeld geleverd: een fabrikant richt een fabriek op, in zijn eigen voordeel, maar niet voor de arbeiders; echter, hij gelooft in god's bestaan — is hij dus deugdzaam? In kapitalisten gedachten wel — maar sociaal?

Ziezoo, nu ik 't lijkt mij al heel vreemd, dat als iemand nu maar aan God geloofde, hij toch alles zou doen en voor nietstergeschrikken. Gorter stelt 't voor, alsof dat geloof een harnasje is, dat je aangord.

De ware man toch, die volgens Spinoza's abstracte redeneering aan God geloofde, zou de fabriek niet oprichten. Veel zulke wezens zijn er niet, maar hen bedoelt de theoretische Spinoza, en Gorter's betoog kan aan geen publiek als kleine bestrijding van den wijsgeer opgedischt worden.

Gorter neemt een tweede plaats uit de Ethica.

Iemand, die aan god gelooft, is rechtvaardig.

Maar, zegt Dr. Gorter, recht blijft immers niet altijd 't zelfde, en is al van verschillend standpunt anders.

Ik beweer, dat Spinoza's rechtsbegrip essentieel zoo samenhangt met zijn Gods-begrip, dat de stelling voor hem en zijns gelijken wel degelijk waar is. Gorter ziet altijd over 't hoofd, dat Spinoza theoretisch gaat. Voor S. verandert Recht met God.

Een derde thesis: de hartstochten zijn steeds sterker dan de mensch. Alleen door een geloof aan God kan hij ze afweren. En dan Gorter: neen, niet alle menschen zijn er aan onderworpen, en niet altijd, zoo is b.v. in een communistische maatschappij geen steelzucht.

Zal in een communistische maatschappij uit kleptomanechen, avontuurlijken of hebzuchtigen drang niet net zoo goed gestolen worden? Zeker niet uit honger en nooddrang, maar dit is dan ook juist de eenige steelzucht, die men, in tegenstelling met de andere die ik noemde, geen hartstocht heeten kan. Wat blijft er van Gorter's bestrijding?

Objectief, zeg ik nogmaals, gaf ik de beweringen van den spreker en houden die nu steek? Gorter houdt veel, heel veel van Spinoza, alleen vindt hij hem eenzijdig. Hij vindt, dat de brillesslijper-wijsgeer te veel zich zelf overdacht, zichzelf den Nederlandschen 17e eeuw-burger, die te midden van kapitaal leefde, in weinig beweging. Ik geloof het graag, maar verwachtte betere gronden. De rede gaat weer voort:

Over de filosofie van Marx. De sleutel hiervan ligt in kapitaal en loonarbeid, die tot elkaar in een verhouding staan, beheerscht door 't feit, dat er menschen geboren worden, die slechts armen, beenen en hoofd hebben, om

te praestereen — en anderen, die juist door hun geboorte eigendom bezitten. Dit is onze maatschappij: Door concurrentie nu worden alle waren goedkoop, maar niet zoo, dat ze minder opbrengen, dan ze waard zijn. Eén zaak doet dit wel: de arbeid. Iemand werkt 12 uur, en krijgt b.v. een gulden. Voor dien gulden koopt hij een hoeveelheid levensonderhoud, die maar 4 uur productietijd gevraagd heeft, de overige 8 uur heeft hij dus slechts meegewerkt om het kapitaal te vermeerderen, waar hij niet van geniet.

De meerwaarde dus. En zoo vermeerderen dan concurrentie en machines te zamen het bezitlooze proletariaat. Dit is de werking in onze maatschappij. En aangezien dit de natuurgang is, en men die volgen moet, is het ieder's plicht, die vermeerdering van bezitloozen te bevorderen — zoodat ten slotte iedereen niets, dus allen alles bezitten.

Ik kan nu net zoo goed zeggen: 't natuurlijk streven der maatschappij is, de kloove tusschen bezit en niet-bezit grooter te maken, dit streven moet iedereen dus volgen: ergo de proletariërs onderdrukken, en zich zelf verrijken, alswel

de natuurlijke gang is, dat 't bezit van enkelen vergroot wordt, dus moet iedereen trachten, voor zich zelf dat bezit zooveel mogelijk te vergrooten, om zoodoende aan den eisch der omstandigheden te voldoen.

Marx gaat verder, door Gorter's mond: klassenstrijd en concurrentie beheerschen recht, moraal, religie en filosofie. In tegenstelling met alle wijsgeerige systemen van vroeger houdt Marx vol, dat die zaken, recht enz. niet absoluut zijn, maar als 't ware kristallisatiën der toestanden. Door wegwerking van die klassenstrijd en die concurrentie kan men ze dus veredelen, en dat moet gebeuren door samenwerking en vereeniging. En hier heeft men dus 't merkwaardige phenomeen dat 't ideaal van Marx den materialist identiek is met dat van Spinoza den spiritualist-idealist en Christus den idealist: eenheid en samenwerking van alle individuen.

En wat, zegt Gorter, moeten nu in de tegenwoordigen tijd studenten doen? Zij moeten leven voor de proletariërs. Moraal, zelfs zij, die zich aan de pure wetenschap wenschen te wijden, moeten hierbij een sociaal doel voor oogen hebben. Dit is noodzakelijk, omdat 't gedrang dien weg gaat, en omdat 't menschenhart graag met anderen wil samenwerken en eensgezindheid scheppen.

Hier moest men nu Nietzsche eens bij doen hooren!

Wij hebben dus gehad een mooie uiteenzetting van Spinoza en van Marx — maar vage en vreemde conclusie's.

J. A. v. H.

## Eerste Huishoudelijke Vergadering der Debating-Club.

Als spreker trad op de heer R. A. van Sandick met de volgende stellingen:

I. Het is dringend noodzakelijk, dat de scheidsmuren, thans bestaande tusschen Universiteit en Polytechnische School, worden afgebroken.

Daartoe is noodig:

II. Het eind-examen der hogere burgerschool met vijfjarigen cursus geve toelating tot de eerste examens in de faculteiten der Wis- en Natuurkunde en der Medicijnen aan de Universiteit.

III. Het eind-examen der gymnasia  $\beta$  geve toelating tot de examens B aan de Polytechnische School.

IV. Universiteiten en Polytechnische School geven elkaar wederzijds vrijstelling, wat betreft gelijknamige vakken, van examen aan de eene of aan de andere studie-inrichting afgelegd.

De spreker begon met ons terug te voeren naar het feudale tijdperk toen vele potentatjes zich in hun klein gebied koning gevoelden, en hoe na de uitvinding van het buskruid deze instellingen geheel moesten verdwijnen. Met deze oorspronkelijke verhouding, vergelijkt hij nu de verhouding tusschen P. S. en Universiteit. Door voorbeelden (spreker houdt meer van 't geven van voorbeelden dan van redeneeren en abstracte), toont hij nu aan hoe exclusief de P. S. is, met zijn examens tegenover de Universiteit; een candidaat in de filosofie krijgt voor geen enkel wis- of natuurkundig vak hier vrijstelling.

Hij komt nu tot de P. S. zelf, die overvol is, een gevolg van het opgewekt technisch leven in deze tijd. Telken-

jare is er nu onder de aangekomen een groot contingent dat hier niet thuis hoort, en onder hen zijn er zeer velen die naar een Universiteit zouden moeten gaan, maar door de scheidsmuren van Latijn en Grieksch gedwongen zijn op de P. S. hun heil te zoeken; het zijn de meer theoretische menschen met goeden aanleg voor wis- en natuurkunde.

Voor een deel mislukken zij hier in Delft, d. w. z. zij behalen geen Delftsch diploma, een onderdeel komt in de praktijk, voelt zich daar niet op zijn plaats, en wordt tenslotte leeraar aan een H. B. S. en later professor misschien. Prof. van 't Hoff en Prof. Kluyver zijn oud-leerlingen van de P. S. Omgekeerd zal het ook kunnen voorkomen, dat van een Gymnasium goede technici zouden komen.

Wat betreft nu de klassieke opleiding voor hen die het aanvullings-examen doen na einde-examen H. B. S. te hebben afgelegd, hieraan hecht spreker, die het zelf ook heeft gedaan bitter weinig waarde; het is knagen aan de uitgemergelde bekken van het leeuwengeraamte.

Werden nu de scheidsmuren weggenomen, de overvolle P. S. zou een natuurlijke spuiing krijgen; en de Universiteit zou met wellust beslag leggen op de overbevolking. Hiermede waren stelling I en II toegelicht.

Op stelling III komt spreker nu nog terug. Men zegt dat de wis- en natuurk. voorbereiding van een Gymnasium niet voldoende is voor de P. S., maar aan de Universiteit wordt de cursus dan toch wel gevolgd. Bovendien zullen we altijd hier met uitzonderingen te doen hebben, en die menschen die hier van studie veranderen zullen energiek genoeg zijn om, moest hier wat ontbreken, dit aan te vullen.

Ten opzichte van stelling IV wijst spreker in hoofdzaak op de vreemde verhoudingen, die uit 't niet bestaan van wederkeerige vrijstellingen, ontstaan. Hij toont verder aan dat de P. S. hier nog verder gaat dan de Universiteit, deze vindt een aanvullings-examen voldoende, de P. S. negeert volkomen het eind-examen Gymnasium.

Na deze inleiding volgde het debat, hetwelk zeer belangrijk was, en wel niet 't minst door den verdediger, die de bestaande toestand vond, in den conrector van het Gymnasium alhier.

Met het debat kwamen natuurlijk ook de bezwaren tegen de voorgestelde veranderingen. Men acht de P. S. voor toegepaste wetenschap, en de Universiteit voor die wetenschap zelf. Door de verandering zou het Gymnasium ontvolkt worden; en dan komt de vraag, is dat wensche-lijk? is er geen verschil van opleiding noodig? en nu komt men tot de gevolgtrekking, dat waar verschil is tusschen vakkennis en wetenschap, ook verschil in opleiding noodig is. Het Gymnasium geeft ons betere voorbereiding voor zelfstudie. Een ander bezwaar was de vrees dat men te universeel zou worden wanneer Gymnasium en H. B. S. langzamerhand gecombineerd zouden worden.

Veel grooter was 't aantal bestrijders dezer opinies dat optrad. In hoofdzaak komt men op tegen beweerde voordeelen der Gymnasiale opvoeding, er zijn onder ons gezelschappen als Snellius, U. L. I. e. a. die getuigen dat er hier wel zeker menschen zijn met zelfstudie, al zijn zij niet op Gymnasium geweest. De oude talen zijn dood voor ons, ze staan buiten het reële leven; zij geven ons niet genoeg voor ons eigen leven.

Wat was de bedoeling van de wetgever toen hij over de examens B en 't candidaats, vroeger bereikte diploma's eischte. 1<sup>o</sup> een studiebasis en 2<sup>o</sup> algemeene ontwikkeling.

Het laatste heeft nu een P. S.'er evenveel noodig als een akademiesch student; is dus hiervoor klassieke opleiding noodig dan zouden ze alle naar 't gymnasium moeten. Zoo niet dan is 't uit dit oogpunt voor geen van beiden noodig. Zeer bevoegden zeggen dat de waarde als studiebasis voor de meesten van zeer ondergeschikt belang is; welnu waarom dan de uitsluiting.

Een bezwaar tegen den tegenwoordigen toestand wordt ook geacht dat men reeds op 12-jarigen leeftijd heeft te beslissen.

De laatste spreker voor de pauze was de heer G. van Muschenbroek, die nog veel uitgebreider toelating tot de examens zou wenschen, dan door den inleider was voorgesteld. Tenslotte stelt hij voor, stelling II en III te combineeren en te lezen als volgt:

„Het eind-examen der H. B. S. met 5-jarigen cursus, en het eind-examen  $\beta$  der gymnasia, of daarmede gelijkgestelde examens, geven toelating tot de eerste examens in de faculteiten der Wis- en Natuurkunde en der Medicijnen aan de Universiteit, en tot de examens B van de Polytechnische School.”

Dit amendement werd na de pauze door den spreker overgenomen.

Hadden bij de inleiding spreker's woorden hier en daar den lachlust opgewekt, nog veel sterker was dit het geval bij zijn repliek; debaters werden min of meer hatelijke opmerkingen toegevoegd, die op de lachspieren der menigte werkten o.a. naar aanleiding van gezegden als classikale opvoeding en de debatingclub heeft ten doel, oefening in 't voeren van debatten. Zodoende ontstond hier en daar den indruk, als wilde spreker er zich met een grapje afmaken door de lachers op zijn hand te hebben.

In de eerste plaats kwam spreker op tegen de vergevoerde scheiding van wetenschap en praktijk; zij hebben elkaar noodig en moeten elkaar aanvullen, en dus in nauw verband met elkaar staan; hij wijst hier vooral op het toch zoo streng wetenschappelijke Duitschland. Hij behandelt ook nog de weinig in 't leven grijpende klassieke opvoeding; het geeft gelooven op gezag, terwijl de H. B. S. meer geeft het oordeelen op natuur-wetenschappelijk denken.

Nu traden nog enkele sprekers op, meest ter verduidelijking van het door hen gezegde.

Ten opzichte der scheiding van wetenschap en praktijk, en 't belang der gymnasia bleef men natuurlijk tegenover elkaar staan.

De eere-voorzitter, Prof. Pekelharing nam nu ook nog het woord, en wees voornamelijk op het meerdere belang van Latijn boven 't Grieksch, vooral voor leeraren in de moderne talen. Overigens sloot hij zich bij den heer van Sandick aan.

In zijn dupliek kwam de heer van Sandick nog op tegen enkele beweringen en eindigde met een woord van dank voor de mooie bestrijding die er geweest was.

Hij zeide o.a. De groote fout is dikwijls gebrek aan waardeering van de menschen die het niet met ons eens zijn. Deze opmerking door de heer van Sandick gemaakt, mag door ons alle zeer ter harte genomen worden; gebrek aan waardeering voor anderers opinie is toch iets waaraan velen maar al te spoedig mank gaan, en dat is jammer.

De voorzitter bracht nu nog een woord van hulde (hij had 't in 't begin willen doen) aan Prof. Pekelharing, naar aanleiding van zijn benoeming tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. Hij bedankte verder de spreker voor hetgeen hij ons gegeven had, en sloot de vergadering om haar onmiddellijk te heropenen ten einde de stellingen in stemming te brengen, die werden aangenomen gewijzigd volgens het amendement van den heer G. van Musschenbroek, terwijl in de laatste stelling staat in plaats van geven elkaar wederzijds vrijstelling, kunnen elkaar wederzijds vrijstelling geven.

v. K.

## Eenige zinnen van Morice op Vrije Studie.

Het is onmogelijk van kunstwerken te zeggen: Dit is meer kunst dan dat. (vooropgesteld dat we met een kunstwerk te maken hebben). — Evenmin te zeggen: Deze kunstenaar staat hooger dan diè. (alweer als we met een kunstenaar te doen hebben). — Hoogstens zegge men: Deze kunstenaar geeft meermalen kunst dan gindsche. — Immers kunst is het geven van iets van het absoluut schoone (ware, enz.); is dus 't Eeuwige gegrepen, dan is er niets te vergelijken, van meer- of van minder eeuwig. Temeer waar kunst is: uiting individueele visie. — Er is dus in kunst geen ontwikkelings-, bloei- of verval-tijd; 't zijn alleen andere zieningen van 't Eeuwige, of andere middelen (werktuigen) ter bereiking hiervan. — Men zegge dus niet, door niet-navoelen of niet-kunnen-begrijpen: Deze (oude of nieuwe) kunst is geen kunst. Een feit als voorbeeld: Een man zag oervolkerenkunst, en keerde niet naar de beschaafde (?) landen terug, maar bleef. Men zegge dus niet: De kunst van ontwikkelden staat hooger. Een kunstenaar ziet, en geeft; laat anderen zien, doch lang duurt het eer ieder zal begrijpen, langer nog eer die visies maatschappelijk zijn geworden. (Naturalisme, Realisme — Mystiek). — Of anders: Wat door mannen der Gedachte lang is geprofeteerd, is eerst later sociaal verwezelijkt. Voorbeeld onder velen: Het kunstbegrip ontsnapte reeds met de renaissance aan den kerkelijken dwang, de maatschappij eerst met de Fransche Revolutie. — Wetenschap is

niet méér waar en méér zeker dan kunst, immers de begenschakels van wetenschappen, en de schakels die hen onderling binden, zijn hypothesen. — Een hypothese is in zoover kunst als 't is het zoeken naar 't Ware (Schoone enz. — Eeuwige). — En terwijl nog op wetenschappelijke hypothesen kan worden voortgebouwd, en aangevuld tot 't geven van nieuwe bewijzen, uitvindingen, en zoo voort, is kunst 't direct Eeuwige, daardóór en daarin genoeg. Dit is iets van 't geen Morice profeteerde van: „le principe social de la Beauté”, iets dat (misschien?) eerst later een sociaal beginsel zijn zal.

## Uitvoering van Kamermuziek.

Het D. S. M. G. „Apollo” vergastte Vrijdagavond het publiek op een uitvoering: de eerste uitvoering van dit jaar. Boven op het schellinkje was ik gaan zitten, zoo echt in 'n stemming om muziek te genieten.

Beneden me zag ik 't popperig kleine Doelenzaaltje, vrij goed bezet, veel studenten, rokken en witte dassen, ook 'n deftig wit vest, genietende van 't schoone dat de avond opleverde. Maar ik zou over de muziek schrijven en niet over 't publiek.

Het eerste nummer van het programma was Beethoven's A dur quartet Op 18 No. 5.

Even over achten kwamen ze binnen, de heeren Köhler, Meyll, van Beresteijn, Brandt. In 't begin vlotte het niet best, waarschijnlijk een beetje „Bühnenfieber” was oorzaak dat het Allegro wat schraaltjes klonk. Later werd het beter en ook de staccato's van den heer Köhler waren lichter en eleganter in de Finale dan aanvankelijk. Toch kan ik niet nalaten den heer K. er op te wijzen dat hij zich wat bedwingen moet, dat een quartet niet is een vioolsolo begeleid door nog 'n viool, een alt en een cello. Vooral domineerde hij veel te veel in het Menuet, waar de altsolo totaal door het accompagnement werd overstemd.

Ik ben het viertal dankbaar voor wat ze hebben getracht te geven, doch zou hen willen raden liever minder zware muziek te nemen. Een quartet als dit van Beethoven vereischt een zoo groote eenheid van opvatting, dat men voor men gezamenlijk repeteert z'n partij als 't ware van buiten dient te kennen, zoodat technische moeilijkheden voor ieder op zichzelf niet meer bestaan en men gezamenlijk één opvatting tot in bijzonderheden doorvoert en bestudeert en daardoor geeft: niet een tegelijk spelen van vier musici, maar een quartet. Het is voor de spelers zelf ook zoo ondankbaar te denken, ik voor mij heb wel gevoeld wat ik speelde, en achteraf te hooren dat men met z'n vieren den indruk geeft van koud spel, van, zooals ik zooeven zei, vier gelijktijdig bespeelde instrumenten, doch geen quartet.

Het tweede nummer van het programma bestond uit 3 kleine stukjes voor piano. De heer De Ruyter de Wildt belooft veel voor „Apollo”, hij heeft een mooien aanslag en speelt nauwkeurig. Z'n nauwkeurigheid voerde hem wel wat al te ver toen hij in een chromatische toonladder, die door het motief gewerkt was, zich vergistte en met een sans gêne alsof hij thuis zat even anderhalve maat terugging en opnieuw begon. Op het publiek, voor zoover dit er iets van bemerkte, maakte dit nogal een vreemden indruk. Z'n keuze, Novelette van B. Godard, Petite marche van W. F. Siep en Souvenir van Génari Karganoff, vond ik niet gelukkig; iemand met de vaardigheid van R. de W. had wel iets anders kunnen kiezen, vooral daar er binnen zijn bereik zoo'n enorme hoeveelheid compositie's ligt.

Na de pauze kregen we te hooren een Concert voor vier violen met pianobegeleiding van Leonardo Leo. De violisten waren de heeren: Meyll, Strumpfler, De Kat en Van Leeuwen. De twee debutanten in „Apollo”, De Kat en Strumpfler, gaven blijk dat, al moge het percentage muzikale menschen dat jaarlijks onze gelederen aanvult verminderen, het gehalte dit gelukkig niet doet. Ik heb me zoo dikwijls afgevraagd waaraan dat toch te danken mag zijn, die eenzijdige richting in de tegenwoordige dilettanteerende kunstenaars. Litteraire dilettanten bij massa's, dichters en prozaschrijvers bij hoopen en lang niet onverdienstelijk, terwijl de muziek, de oudste en meest oorspronkelijke kunst zooveel minder wordt; niet dat niet iedereen aan een of ander instrument tonen kan ontlokken, maar werkelijk iets voelen voor kunst . . . . . maar enfin, ik dwaal af.

# B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 24 NOVEMBER 1898.

De geheele indruk van dit nummer van het programma was goed. Meyll speelde rustig en warm; De Kat met groote kalmte, Strumpfer en Van Leeuwen soms wat gejaagd alsof ze blij waren dat een zekere passage achter den rug was. De pianist Van Houten begeleidde met de noodige bescheidenheid, hoewel ook hij somtijds onrustige oogenblikken te doorstaan had, maar dat voelde hijzelf, waarschijnlijk nog erger dan ik, evenals hij weet dat hij er een oogenblik uit was.

Hierna kwam de president, de heer Rosenwald, ons vertellen dat het náar weer was en dat een juffrouw die zou gekweeld hebben niet kwam kweelen.... Der langen Rede kurzer Sinn was, dat de heer Meyll een solo gaf die niet op het programma stond. Als ik goed ben ingelicht was de compositie van Sgambati en werd de heer M. door een vriend, niet lid van Apollo begeleid. Het rustige bescheiden spel van den heer M. zal ook op anderen den indruk gemaakt hebben dat we ruimschoots vergoed waren voor wat we moesten missen. Z'n toon en voordracht waren verrukkelijk, jammer dat de piano openstond, waardoor de begeleiding soms wat te sterk was. Voor 't overige zij hier ook hulde gebracht aan den pianist voor z'n zeer verdienstelijke wijze van begeleiden.

Nu kwam het laatste nummer, dat lang niet het minste was. De Serenade No. 3 van R. Volckmann werd keurig gespeeld. De heer Brandt speelde de cello-solo goed, al had ik een beetje meer gloed van hem verwacht. Het orkestje was keurig en de verschillende figuren werden uitstekend gemaakt. Mijn oprechte hulde aan den dirigent, den heer Rosenwald, wiens dirigeeren voortreffelijk kan genoemd worden. De kalmte en nauwkeurigheid waarmee hij elk figuurtje aangaf doen ons van harte hopen dat er dit jaar onder zijne leiding nog een uitvoering van orkestwerken kan worden tegemoet gezien.

En hiermee ben ik aan 't einde; ik heb gemeend goed te doen met op fouten te wijzen, omdat ik niet ben een van diegenen die dilettanten-muziek iets vinden dat onder geheel andere termen valt dan kunst.

De krachten waarover „Apollo” beschikken kan zijn te goed, dan dat ik het niet een beleediging zou achten wanneer ze met de gewone „nu ja, dilettanten.... niet zulke eischen.... enz.” werden beoordeeld.

J. M. GRITTERS DOUBLET.

## Polemiek.

Aan den Heer D. A. VREEDENBERG.

(Zie No. 8 van dit Weekblad).

Wanneer u in uw vierde alinea van onder, zegt: „ik wenschte te wijzen op het feit, dat onze studie geheel ontaard is in eene examenstudie,” dan had u m. i. daarna gevoegelijk kunnen eindigen met een opwekking aan 't adres der „schare jonge mannen” om, doordrongen van het verkeerde, de hand aan de verbetering te slaan; d. w. z. te trachten het domineerend-examen-achtige in die studie te wijzigen en daartoe schijnt mij de aangewezen weg, het aantasten van de wijze van examineren en tegelijk daarmede, het brengen van wijzigingen in het onderwijs, van welks gebreken in vele opzichten, gekneld als het is in het verouderd keurslijf van wet en traditie, een ieder grif overtuigd is, die na een paar jaren verblijf te Delft het „oordeel des onderscheids” in P. S.-zaken heeft gekregen.

Deez' opwekking had m. i. het zeer te waardeeren doel kunnen zijn van uw stuk.

Uw slot echter, met zijn even kras als ongemotiveerd decreteren van de oplossing onzer studie-kwalen, langs den alleen zaligmakenden weg van de socialistische staatsorde, lijkt mij meer geschikt om als bewijsmateriaal te dienen voor hen, die de jong-bekeerde sociaal-democraten met een schouderophalend „onpractische ijveraars” voorbij willen gaan, dan om vertrouwen te geven in de degelijkheid, waarmede eene bewering, als de door u geschreven conclusie, is doordacht.

De m. i. zeer juiste opmerking, in „De Kroniek” van deze week, aan het adres der stellers van „Wetenschappelijke Proletariërs” schijnt mij niet minder toepasselijk op

u. 't Komt mij voor, dat ook gij terecht gewaarschuwd moogt worden voor het gevaar, dat uw al te sterk geloof in uw nieuw omhelsde leer uw zwakheid zal worden en ge bij uw betogen groot gevaar loopt te veel te willen bewijzen.

Wanneer u begint met onze vrijheid van studie, van wege haar negatieve eigenschappen, gelijk te stellen met de economische vrijheid, ik denk aan de z. g. vrijheid van het arbeidscontract, dan schijnt mij dit al dadelijk groote verwarring. De vrijheid van den arbeider om, naar verkiezing, het contract niet aan te gaan is een paskwil. Als hij die vrijheid gebruikt verhongert hij en het zijn direct de maatschappelijke verhoudingen, welke hem dit leed zullen doen ondergaan. Onze vrijheid geen college te loopen en niet op de gewone wijze aan de praktische oefeningen deel te nemen kan aan ons verzamelen van kennis, zeer ten goede komen, mits die uren met verstand gebruikt worden. Ik erken echter, dat de examens eischen, hiermee niet te ver te gaan. Dit ware te wijzigen, maar ik zie waarlijk niet in, dat daartoe een voorafgaande wijziging der maatschappelijke orde wordt vereischt.

Dat gij degenen, die vrije studie gelijk stellen met geen studie buiten beschouwing laat, wie zou dit niet verstandig in u prijzen; maar dat ge, sprekend over hen, die „dadelijk beginnen” met dezen op ééne lijn plaatst degenen, die vrijheid vonden „na een tijd van niets doen” (hoe lang; één misschien twee jaar?) te gaan studeeren, zie dat vind ik ook weer ongehoord. Bij eene studie, zooveel omvattend als de onze, aan welker regeling, afgescheiden van tal van andere bezwaren, als groot gebrek is aan te merken, dat ze is samengedrongen in vier jaren tijd, is het toch waarlijk te gek laatst genoemde soort van studenten in deze beschouwingen op te nemen.

Wanneer u nu vervolgens tal van gebreken en misstanden gaat opnoemen, dan vraag ik ieder, die de toestanden kent en 'k vraag het u ook, of 't niet meer voor de hand ligt verbetering aan te brengen door wijziging in studie (zoowel duur als verdeling der stof) en in examens, dan door aan te komen dragen met het enorm veel omvattend begrip van verandering der maatschappelijke samenleving op socialistischen voet.

In gemoede, waarde heer, geloof u waarlijk, dat het tot stand komen van ingrijpende verbeteringen aan onze P. S. zal moeten wachten op dezen maatschappelijken ommekeer, 't is dan langs evolutionairen of revolutionairen weg (welke wilt u?) Voorwaar, dan is de naaste toekomst nog zwart voor den Nederlandschen Ingenieur!

'k Mag hier even tusschenvoegen, dat ik zelf een sterk geloof heb in het langzaam maar zeker drijven van onze maatschappij „naar links” (trouwens, wie ziet dat tegenwoordig niet!) al is 't me niet mogelijk daarbij een zelfs in vage trekken omlijnd einddoel voor te stellen. 't Wil mij daarbij voorkomen, dat wanneer wij leden dier maatschappij aan hare verbetering willen mede werken, de menschheid meer rede zal hebben ons dankbaar te zijn, wanneer we op onze dagelijkschen weg verrichten „wat de hand vindt te doen”, dan wanneer we ons, in onze volle jeugdigheid, op hooge kritiek-hoogte stellen en van daar uit stellingen bazuinen, die even enorm als onpractisch schijnen.

Me dunkt echter, u zult toch ook nog wel vertrouwen hebben in mogelijke verbeteringen onzer opleiding voor de sociaal-democratische dageraad is aangebroken.

En gesteld deze was er! Indien dan de P. S. en de examens bleven wat ze zijn, wat ware gewonnen? Zou de wijze van studeeren, aan een onderwijsinrichting, waaraan een diploma moet worden behaald, uit den aard der zaak niet meer worden bepaald door de inrichting van het gegeven onderwijs en die der examens, dan door de maatschappelijke orde daarbuiten?

Dat er zekere samenhang bestaat ontken ik niet. Zoo zal bij de finantieele toestand van velen, welke weer een gevolg is van de maatschappelijke ordening, althans nauw daarmee kan samenhangen, een bezwaar zijn tegen langere studietijd; doch het schijnt me toch gewoonweg doordriven te wezen, dat slechts bij socialistische samenleving de omstandigheden zullen toelaten ons onderwijs belangrijk te verbeteren.

Ik acht 't hier thans niet de plaats om te trachten, wegen

die ter verbetering zouden voeren, aan te wijzen. We hebben die zóó dikwijls, op verschillende wijze, hooren bespreken, dat ik 't niet waag bij onze ernstige P. S-ers onbekendheid hiermede te veronderstellen. Dit is trouwens geenszins 't doel van mijn schrijven, maar wel om op te komen tegen een dergelijk samenkoppelen van zaken, die volstrekt niet met elkaar in direct verband staan, zooals ik dat in uw stukje vind gedaan.

'k Vertrouw intusschen, dat er velen onder ons zijn, die met mij kunnen gelooven in aanstaande belangrijke verbeteringen in ons technisch onderwijs, waaraan Regeering, docenten en studenten met goed gevolg zullen kunnen samenwerken.

W. KAMP.

## De Zaak der Gebroeders Hogerhuis.

### REPLIEK.

Hoewel ieder erkennen zal dat V. V.'s artikeltje een boel beter is dan W. J. N.'s, hoewel dus hier de kunst de natuur heeft overtroffen (want V. V. is een onzer vrienden die zich gewillig in bourgeois-kleeding stak om repliek mogelijk te maken), zal ik mij bezighouden met de natuur. V. V. moet dan maar denken: *L'art pour l'art*.

Inderdaad kan men evengoed zijn artikel beginnen zooals W. J. N. het doet als zooals ik het deed. Het fijne onderscheid is dat ik waarheid sprak en hij jukt. Ik geloof niet dat hij de door mij genoemde brochures en artikels heeft gelezen. Hij zegt het ook niet ronduit, hij draait er wat om heen. Welnu, vóór hij mij plechtig verzekerd al het op de zaak der gebr. H. betrekking hebbende, het voor en tegen, met aandacht te hebben doorlezen, vóór hij doet wat nog niemand heeft gedaan, voor de justitie in de bres springen door kritiek te leveren op Valk's brochures (die geen socialist is), op v. d. Goes' tijdschriftartikel, op Troelstra's kamerredevoeringen, vóór hij zich tot de eerste maakt die een woord tot staving van de schuld der gebr. H. schrijft — wensch ik niet met hem te discussieeren. Als ik zeg te gelooven in de onschuld, kan ik mij beroepen op een uitgebreide literatuur. Als hij zegt te gelooven in hun schuld, moet hij daarvoor zelf bewijzen aanbrengen, want literatuur die dat bewijst is er niet. Na het geding voor de Leeuwarder rechtbank zijn er een aantal nieuwe feiten bekend geworden; en de beschikking van den officier van justitie is van A tot Z weerlegd door Valk in een afzonderlijk daaraan gewijde brochure.

Buitendien verdraait W. J. N. mijn woorden; ik heb niet geloof in de onschuld maar twijfel aan de schuld op den voorgrond geplaatst. Dat moest genoeg zijn om tot revisie te leiden.

Het pas voorgevallene voor het hof te Leeuwarden bewijst dat de justitie het licht schuwt. Zij durft geen nieuwe discussie te beginnen. Was dit geen schoone gelegenheid voor de justitie om — nu zooveel twijfelen — nog eens duidelijk te maken dat er recht geschied was? De eer van de justitie verdedigen kunnen ook geloovigen-in-de-schuld op de talloze openbare vergaderingen, waar zich nooit een debater aanmeldt.

W. J. N. is een leek, zegt hij, en ik geloof hem — maar laat hij dan zijn mond houden voortaan. Ik ben om-den-bliksem geen leek, ik heb de gansche zaak gevolgd, ik weet er voldoende van. Alweer een fijn onderscheid.

De zaak waar W. J. N. mee eindigt — ik bedoel degene die hij in 't midden had wenschen te brengen — heeft enkel oratorische waarde, is niet voor discussie vatbaar. Slechts dit: mijn bedoeling was niet de onschuld der geb. H. te bewijzen, maar, twijfel aan hun schuld gegeven zijnde, de houding der diverse politieke partijen te verklaren. Wie dus de gerechtigheid van twijfel ontkent, moet niet mij aanvallen maar de literatuur waarop ik mij beroep. En weet hij slecht met de pen om te gaan dan doet hij verstandig met op een openbare vergadering te komen debatteeren. Oratorische talenten, zagen we, bezit W. J. N. Ook te Delft zal spoedig weer een vergadering gehouden worden waar zeer zakelijk het rechtsgeding en de nieuwe feiten besproken worden.

L.

## De Kinderbond.

Naar aanleiding van het stuk door den heer van Muschenbroek in het vorige nummer van het Studentenweekblad over den Kinderbond viel mij zoo in dat er m. i. een fout is in de statuten ervan.

Er wordt n. l. gesproken dat gewone leden kunnen zijn alleen kinderen van 8—16 jaar. Het zijn dus deze, die de bijeenkomsten bedoeld o. a. in bovengenoemd stuk zullen bijwonen. Het is dientengevolg alleen aan hen dat er gelegenheid wordt van het goede werk der commissieleden partij te trekken. Zou het nu niet mogelijk zijn dat ook oudere personen gewone leden konden worden, vooral voor een bijzondere categorie studenten zou het zeer wenschelijk zijn; ik bedoel de categorie die de heer Goslings in het zelfde blad noemt: „zij, die zich laten leiden door verregaande kortzichtigheid en onverdraagzaamheid tegenover ieder die niet denkt als zij”. Voorwaar, eene vereeniging die zich ten doel stelt de kiemen der humanitairistische gevoelens in de zielen der kinderen in te prenten en hun verdraagzaamheid, voorkomendheid en rechtvaardigheid te leeren zou op de bovengenoemde studenten eenen zeer heilzamen invloed uitoefenen.

Y.

## Ingezonden.

### COMMISSIE TOT BEHARTIGING VAN STUDIEBELANGEN. TECHNOLOGISCHE FACULTEIT.

#### Gemeene praktijken:

Ons blad zou o. a. neerdonderen, wat gemeen en laag was, verbetering brengen in studenten-toestanden, enz. enz. Als zoodanig schrijf ik dit. Ik sta buiten, geheel buiten het aangehaalde geval; mijn oordeel is dus allicht onpartijdig.

Er is een stemming geweest voor een Pres. en Secr. van een Technologische, tegelijk Mijnbouwkundige afdeling (de oorzaak, hiervan lag in het betrekkelijk klein aantal der studeerenden uit het derde jaar in deze laatste faculteit.)

De uitslag der eerste stemming, wees erop dat men deze twee faculteiten gescheiden wilde zien, er werden met meerderheid twee technologen gestemd. Het bleek, dat de scheiding den Senaat niet welgevallig was (of eene andere oorzaak belette haar) en de herstemming gaf eerlijk veld aan de Mijnbouwk. leden:

een Technoloog (B<sub>1</sub>) werd President;

een Mijnbouwk. (C<sup>1</sup>) werd Secretaris.

Doch wat gebeurt? Plots bedanken beide heeren en er zal een nieuwe stemming én voor een Technologische afdeling met Pres. en Secr. én voor een Mijnbouwkunige, evenzoo.

Wat gebeurt nu? Het lamme werken van menschen voor een candidaat hun sympathiek, tegenover een ander hun antipathiek, hoewel berekend voor zijn taak, wat de eerste niet is, begint weer. Neen nog anders, 'tgeval wordt er slechter door.

Er zijn verscheidene Technologen van het 3e jaar die in aanmerking zouden komen, Van der Sluis scheen onder deze aangewezen voor de faculteit. De afgetreden en opnieuw candidaat-gestelde President, Van Hasselt heeft een antipathie tegen den hem alzoo uit-de-stemming-toegevoegd-zullende-woorden Secretaris (anders is zijn gedrag niet te verklaren) en stelt een B<sub>2</sub>, iemand die hij weet dat nog niet in aanmerking kan komen voor de faculteit, ook niet als secretaris.

Het bezwaar van diens minderjarigheid wordt schijnbaar overwonnen, waar deze zich in laat schrijven voor B<sub>3</sub>. Nu is het te eischen van Van Hasselt, dat hij weet hoe de faculteit samengesteld wordt (anders deugt hij heelemaal niet voor President en moest zijn ijdelheid aan kant zetten en bedanken of andere moesten eens duchtig op die pedanterie van onervaren-broekie-en-toch-president-willen-zijn gaan trommelen): en dan weet hij ook, dat de wet effectieve B<sub>3</sub>-Technologen, in 't algemeen studenten werkend (dit is de bedoeling van het woord „ingeschreven”) in het 3e cursusjaar, als daarvoor-inaanmerking-komende aanwijst.

En niet menschen, die men een duwtje geeft, wat op

licht en groot-doet-schijnen, groot-genoeg om 3e cursusjaar te zijn.

„Is die vent gek”, zoo vraagt men zich af.

„Of weet hij niet, dat hij gemeen handelt”.

Moet je je aldus door je antipathieën laten beheerschen, dat je heelemaal handelt in strijd met de wet maar quasi-wettelijk onder een schoonen schijn.

't Wordt tijd, dat men dergelijke bekrompen lui, die zichzelf omhoog (in de faculteit) willen houden, door groenen naast zich plaats te laten nemen, eens op hun behoorlijke plaats zet.

En ik wil het ten slotte nog betreuren, dat men niet inziet (geen Technoloog moeide er zich mee, behalve in zijn binnenkamer en misschien aan de bus . . .), dat het studenten-blad de gelegenheid geeft en dat deze gebruikt moet worden, om dergelijke gevallen eens danig te ontleden tot leering en verbetering van deze toestanden.

JAN VAN DER WAERDEN.

DELFT, 21 November '98.

## Weekverslagen.

Mij is droef te moede om niet te zeggen ik ben wanhopig . . . . . Onze Volksvertegenwoordiging . . . . . onze Raad van Honderd, Hun Hoogmogenden . . . . . Ik bedoel, zij die daar zetelen in 't Gebouw der 2e Kamer onzer Generale Staten, in de voormalige danszaal der oude stedeouders, 's-Gravenhage Buitenhof No. . . . Kadastraal bekend Sectie . . . No. . . . Zuid-Holland . . . . . Wat leuke typjens schuilen onder die honderd vrienden, vooral duidelijk wanneer die specimen zich uiteten over een instelling die ons allen ter harte gaat, wanneer die onnozele halzen, zich wagen op 't terrein begrensd binnen de dubbeltjes omheining die de begroting voor de Polytechnische School insluit. 't Licht door „sommigen” en „anderen” ontstoken en tot verlichting van 't geheel verspreid vertoond nog altijd overeenkomst met dat van een gloeikous die z'n 950 uren met deugd en eere gebrand heeft, waartegen de meid 's morgens wie-weet-hoeveelkeer met d'r hoofd is geloopt, zoodat 't mazental in hoeveelheid af- en in oppervlakte toenam.

„Sommigen” die betoogden dat de eischen hooger gesteld moesten worden om tot de P. S. toegelaten te kunnen worden „anderen” die 't collegegeld wilden verhoogen. Alles om den toeloop van studeerenden te beteugelen. Als dat zoo doorgaat zou ik voor willen stellen de eischen voor 't lidmaatschap der 2e Kamer te verhoogen en 't traktement te verlagen, misschien zou dat goede uitwerking hebben.

„Enkelen” verzetten zich natuurlijk, „velen” zijn van meening . . . . . terwijl „van vele zijden” werd gevraagd . . . . . en „eenigen” gaarne zouden zien . . . . .

Ik zou ook gaarne iets zien n. l. dat 't gezanik uitwas en 't geklets en dat er wat werd gedaan in een goede richting, dat er, zooals Kapt. Smit zegt in z'n meesterwerk over pie, spijkers met koppen worden geslagen.

Moeten we 't werk staken? . . . . de teekenhaak er bij neerleggen. 't Is toch allemaal maar boter aan 't dictaat-cahier gesmeerd.

Wat verder der vermelding waardig zijn, is, dunkt me, de enorme zaken die 't Reserve-kader maakt. Jammer dat de affaire niet op aandeelen is. Je zoudt er geld mee kunnen verdienen. De goede resultaten der persoonlijke dienstplicht doen zich direct gevoelen. Nergens meer orde dan tegenwoordig op de P. S. alles gaat militairement. We durven zelfs niet meer met requesten aan zijn Excellentie aan te komen dragen hoe excellent dat overigens geholpen heeft en als 't D. S. C. er weer eens een slordige / 200.— voor over heeft moet het die met liefde offeren. Nooit zul je meer plezier van je geld hebben.

Maar zooals ik zeg dat zal wel in de naaste toekomst niet meer herhaald worden.

Wat nu de reserve-kader-isten moeten doen dat is de Theoretische Mechanica bestudeeren dan zullen ze daaruit kunnen zien dat 't heele geheim van in den oorlog niet geraakt te worden is te blijven buiten een meetkundige plaats, een omhullende, in een woord buiten de veiligheids-kromme tusschen haakjes Courbe de sureté.

De vergelijking is een functie van de beginsnelheid waarmee een projectiel zal worden afgeschoten. Is die dus

bekend dan is de vergelijking, op te schrijven. De zaak komt dus daarop neer die beginsnelheid te weten te komen.

De in den laatsten tijd daarvoor meest gebruikten en vrij veiligen weg is een borderel dat men van de vijandige generale staf moet zien te krijgen. Op verzoek denk ik dat Esterhary zich wel bereid zal verklaren, tegen vergoeding van 't porto en een kleinigheid waarvan hij zal kunnen blijven leven.

Verder verwijs ik naar „Récits de Guerre” of „Mes vingt-huit jours,” zijnde dit standaard-werken voor taktiek en verdere krijgswetenschappen.

Andere dingen bewaar ik nog wat à l'effet d'y penser nitaamment pendant mon sommeil.

## Inhoud der Studenten-weekbladen.

### Vox-Studiosorum.

Na een stukje met opmerkingen over het bouwplan der nieuwe Utrechtsche Kroeg, en eene oproeping der Delftsche redactie aan hare lezers om toch vooral mede te werken de Vox interessant te maken, komt „Eene Beginselkwestie” waarin de schrijver waarschuwt tegen de macht van verkeerde mos. „De mos moet niet ons, wij moeten den mos beheerschen” en „De mos is niet het kernhout van onzen corpsboom, maar de bast die afschilfert en van binnen aan weer wordt aangevuld.”

Dan eene schets van S. „Eene slechte vrouw”. Een sensatieding van den 6den rang, om je dood te lachen van begin tot einde. Zij, die misschien nog hun cahier met schoolopstellen hebben bewaard, kunnen nu zien, waar die dingen nog gedrukt kunnen werken. 't Is te hopen dat de Delftsche redacteuren van zulke inzendingen verschoond blijven en de lezers verder van zulke lectuur.

De meeste plaats wordt ingenomen door eene polemiek naar aanleiding van de critiek van G. in het vorige nummer (Oratorium St. Jozef). Vervolgens weekverslagen, berichten en mededeelingen, quotidiana, examens, en het programma van de openbare voordrachten dezen winter te houden door het Amsterdamsche Studenten Centrum van de Theosofische vereeniging.

Minerva vangt aan met een artikeltje van de Utrechtsche redactie, die er op wijst hoe weinig dit blad een orgaan der Nederlandsche studenten is, en die er ook aan schijnt te wanhopigen dat het daartoe ooit zal verheven kunnen worden. Echter vraagt ze, evenals de Delftsche in de Vox, medewerking bij de abonnés.

Doki Mastes, voor Minerva-lezers lang geen onbekende, vestigt de aandacht op den meerendeels slechten staat der Utrechtsche Corpsgezelschappen. (Hij zondert Triton en Tooneel uit). Voornamelijk wordt dit geweten aan het slechte, zorgeloze bestuur.

In het slot bestrijdt de schrijver nog eens het heil van officieele candidaturen.

Een stukje over de tentoonstelling van Th. Molkenboer's werken in 't Stedelijk Museum te Leiden en een verslag van eene lezing door Ds. H. Pierson van Zetten gehouden te Groningen.

Onder Ingezonden de heer Krabbe met eenige argumenten voor zijn onderhanden-nemen van corpsgeest en iets over 't Groentheater.

De redactie van „In den Nevel” maakt bekend, dat het stuk van den heer Knuttel door een misverstand tot de volgende aflevering bleef liggen.

Na de weekverslagen onder Boekbeoordeeling een geestdriftige goed-geschreven aanbeveling van „Het Land van Rembrandt.”

Om met het belangrijkste te besluiten.

Propria Cures, dat zooals de redactie mededeelt, „teruggetreden is op het pad harer roeping.” Propria zal voortaan geen speciaal blad zijn van het corps, maar ook voor de Amsterdamsche studenten daarbuiten bestemd zijn. Want: „het corpslid dient alles wat hij doet en wil, als student, in wijder kring te doen dan het corps,” en „Het corpsleven moet als bijzaak beschouwd worden.”

Waarschijnlijk in verband hiermee, is de redactie versterkt met de Heeren: D. J. Hissink en A. K. Hovens Greve.

Behalve dit goede begin-artikel en het slot van het stuk over de Rembrandt-tentoonstelling, dat werkelijk mooi is en waard door velen met aandacht genoten te worden, noem ik nog een stuk naar aanleiding van de polemiek over „de basis van het idealisme” waarin de schrijver

meent aan te toonen dat de basis van veler idealen het socialisme moet zijn. De overige stukken (een Tooneelkritiek: De zonzij van het leven, en corpszaken) zijn voor ons van weinig belang.

A.

### Berichten en mededeelingen.

- Donderdag 24 Nov. 2 uur. Oefenmiddag Hockey.  
8 uur Oude Delft 2. Corn. Huygens,  
Marxistische wereldbeschouwing.
- Vrijdag 25 Nov. 2,45. Strijkje Igov. S. P.  
8 uur. Practische Studie.  
10 uur. Diësviering. S. P.
- Zondag 27 Nov. Hockey Match in Heemstede.
- Dinsdag 13 Dec. Apollo uitvoering.
- Woensdag 14 Dec. Odin uitvoering. Bal na.  
Worstelwedstrijd Odin uitgesteld tot  
na de Kerstvacantie.

### Correspondentie.

- Z. Misschien kunt ge uw geestig stukje wel als advertentie geplaatst krijgen.
- W. J. N. Blijft wegens plaatsgebrek voorloopig liggen.
- X. Idem (antwoord aan L).
- Th. v. D. W. Idem.
- PAWLO P. Idem.
- J. H. Idem.
- J. R. v. M. Uw stuk kwam te laat.

### ADVERTENTIËN.

## KAAPSCHE WIJNEN

van

Johan M. Prillewitz & Co., Amsterdam.

Bij iedere hoeveelheid verkrijgbaar

bij **Chr. F. RÜTER**, Peperstraat.

**BOEKHANDEL van J. WALTMAN Jr.,**  
BINNENWATERSLOOT 33.

Met het oog op de aanstaande feesten voorhanden:

PLAAT- EN PRACHTWERKEN.

BELLETRIE IN DE VIER TALEN.

KINDER- EN PRENTENBOEKEN.

KALENDERS.

MOTTO-ALBUMS.

Zooeven verscheen de eerste aflevering van het

## VIERTALIG Electrotechnisch-Werktuigkundig WOORDENBOEK,

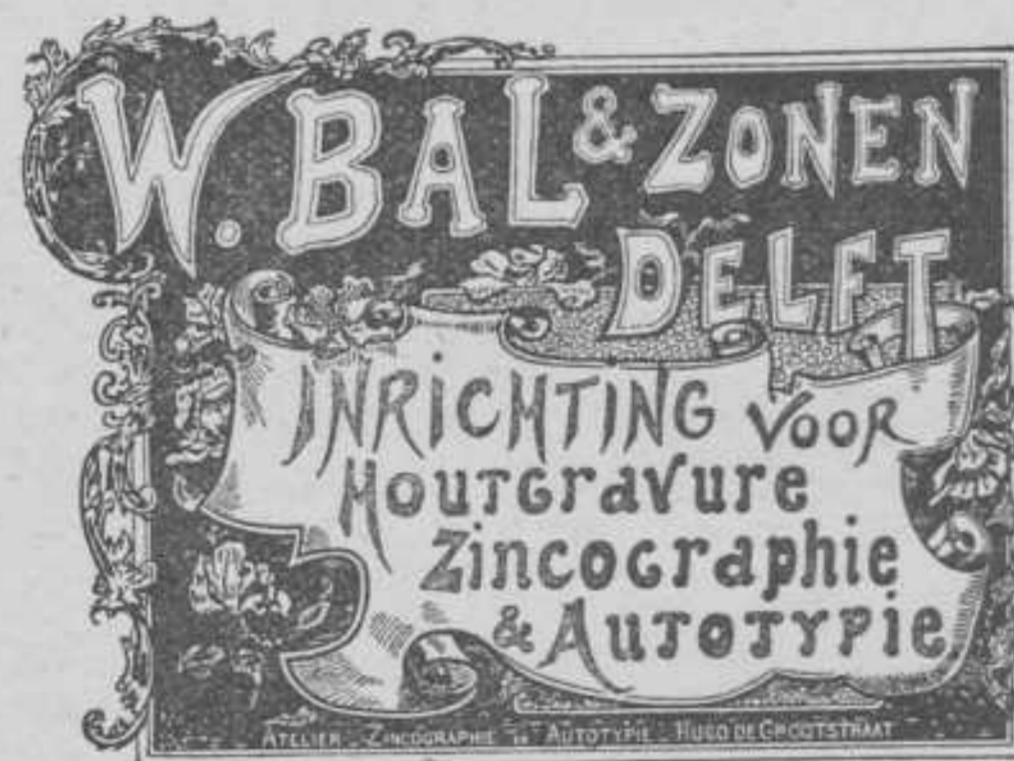
bewerkt door

G. C. J. VERKERK en G. J. VAN DE WELL.

Dit Woordenboek zal vier afdeelingen omvatten, n.l.: I. Engelsch—Nederlandsch; II. Fransch—Nederlandsch; III. Duitsch—Nederlandsch; IV. Nederlandsch—Engelsch—Fransch—Duitsch. Het zal compleet zijn in hoogstens 5 afleveringen à f1,50. Men verbindt zich voor het geheele werk-

De eerste aflevering is bij alle Boekhandelaren ter inzage te bekomen.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA's BOEKHANDEL, Amsterdam.



Verschenen bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.,

H. J. VERHELLOUW. Geschiedenis van het Delftsch Studentencorps, met platen, in prachtband f 7,50.

BLOEMLEZING uit het Mengelwerk der Delftsche Studenten Almanakken van 1876—1898. Gebonden / 2,50.

F. A. BRANDT. Feestmarsch / 0,50.

FEESTBLAD uitgegeven door drie Oud-Redacteuren van Minerva f 1,50.

FEESTNUMMER van Vox Studiosorum, door de Delftsche Redactie / 1,50.

ALBUM van gezichten op het feestterrein / 1,25.